

ВПРОВАДЖЕННЯ СТАНДАРТІВ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ

Молодих Елла Вікторівна, здобувач 3-го курсу навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ.

Науковий керівник: доцент кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент **Халюк Сергій Олександрович**.

Розглядаючи питання впровадження стандартів захисту прав людини в національне законодавство слід зазначити, що співпрацюючи саме з такою організацією як Рада Європи, Україна спроможна суттєво вдосконалити своє законодавство у галузі забезпечення прав людини та покращити своє становище на міжнародному просторі. Адже наша країна як і всі інші, незалежні держави потребує позитивного впливу в розробку та процес реалізації, а також захист прав та свобод людини. Саме сучасний етап реалізації судово-правової реформи, початком якого стало внесення змін до Конституції України та прийняття Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 року, став поштовхом на підвищення ефективності механізму судового захисту прав людини в Україні. Це визначається Конституцією України, цілою низькою законів, а також міжнародно-правовими зобов'язаннями держави.

Питання міжнародно-правових стандартів судового захисту прав людини та її перехід в правозахисну практику в Україні вже були предметом дослідження ряду вітчизняних науковців. Що стосується дослідження співробітництва України з Радою Європи у сфері прав людини, то цим займалися такі автори: А. Полешко, Л. Гіщіван, О. В'юницька, М. Анісімова.

Основною метою даної статті став аналіз співпраці України з Радою Європи в сфері прав людини. Конкретним прикладом співробітництва України з Радою Європи розповідається у Резолюції №1346 (2003 р.) Парламентської Асамблеї Ради Європи "Виконання обов'язків та зобов'язань Україною", де у пункті 2 стосовно національного законодавства та здійснення реформ серед іншого зазначено, що Україна приєдналася до низки важливих юридичних інструментів Ради Європи, зокрема до Протоколу 13 Європейської конвенції з прав людини стосовно заборони смертної кари без жодних застережень, Протоколів 1 і 2 до Європейської конвенції про запобігання тортурам, нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню. Також, окремо вказано, що крім позитивних впроваджень вагомою проблемою в реалізації державної політики України стала відсутність дієвого механізму тлумачення чинних правових норм. Йдеться не про підготовку, а про виконання нового законодавства. Адаптацію законодавства України з прав людини до європейського законодавства забезпечують Верховна Рада України, Комітет з парламентського співробітництва між Україною і ЄС, Президент України, Кабінет Міністрів України та ряд інших інституцій.

Рада Європи неодноразово критикувала Україну за повільне виконання взятих зобов'язань, що суттєво впливає на хід демократичних перетворень в Україні. Варто констатувати наявність загальних принципових домовленостей між Радою Європи та Європейським Союзом щодо спільного фінансування програм зміцнення демократії та захисту прав людини в Україні. Звертаючись до судового захисту прав людини в Україні, то він не обмежений національною системою судів, а включає міжнародні судові органи, зокрема Європейський Суд з прав людини, що функціонує, на думку багатьох вчених, як найефективніший правозахисний механізм. У статті 3 Конституції України закріплено положення, відповідно до яких людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку визнаються в державі найвищою соціальною

цінністю. Саме зміст і спрямованість діяльності держави визначають права і свободи людини та їх гарантії. Що стосується звернень українців до Європейського суду з прав людини, то на жаль, Україна є одним із лідерів за кількістю заяв, що надходять до даної інституції. Це – серйозний сигнал для органів державної влади про те, що механізм захисту прав людини в Україні потребує істотного вдосконалення. Зокрема, йдеться про необхідність системного вдосконалення вітчизняного законодавства, адміністративної та судової практики. Проблеми, які виникають у діяльності вітчизняних судів при використанні правових позицій Європейського Суду, свідчать, що такий орган державної влади як Верховний Суд повинен формувати концептуальні підходи і методи використання судами європейських стандартів. Верховний Суд може це робити передусім шляхом використання практики Європейського суду з прав людини при вирішенні конкретних справ усіх категорій – адміністративних, господарських, цивільних і кримінальних. З огляду на необхідність підвищення ефективності застосування правових засобів захисту прав людини нагальним вбачається здійснення нашою державою ряду заходів. Передусім – законодавчого характеру, якими усуваються першопричини порушень прав людини на базовому рівні. Зокрема, негайному усуненню підлягають ті прогалини, які існують у вітчизняному законодавстві щодо процедури виконання рішень Європейського суду з прав людини. З метою забезпечення єдності судової практики та її відповідності міжнародним стандартам, необхідно належним чином закріпити можливість Верховному Суду, право надавати судам загальної юрисдикції роз'яснення з питань застосування законодавства, а також розширити його процесуальні повноваження щодо ухвалення рішень за результатами розгляду судових справ.

Слід підкреслити, що Європа має, без перебільшення, унікальну систему захисту прав і свобод людини, яка включає власне Конвенцію, національні засоби захисту і центральний контрольний механізм, на чолі якого – Європейський Суд з прав людини. Слід зазначити, що діалог між Європейським судом з прав людини і Верховним Судом повинен носити характер конструктиву та двосторонності. У цьому питанні не може бути одностороннього руху, оскільки йдеться про захист прав людини – як конституційних і конвенційних цінностей, які ми покликані охороняти спільними зусиллями.

Належне виконання взятих Україною зобов'язань при приєднанні до Ради Європи і при співробітництві з цією організацією не тільки позитивно впливає на позицію України у міжнародному просторі, але і позитивно відображається на стані захисту прав людини в Україні. Таким чином, імплементація міжнародних норм щодо захисту прав людини в національне законодавство спроможне значною мірою вдосконалити практику правозастосування в Україні. Отже, притягнення до відповідальності за будь-які порушення прав людини здійснюється через використання усіх ланок національного та міжнародного механізму захисту прав людини в Україні.

Список використаних джерел:

1. Климович О. Система національних засобів захисту прав людини (в контексті положень Конвенції про захист прав і основних свобод людини) / О. Климович // Право України. - 2001. - № 1. - С. 34-37.

2. Лисенков О.С. Основні методи і принципи інтерпретації Європейської Конвенції про захист прав і основних свобод людини 1950 року в судовій практиці Європейського Суду з прав людини // Науково-практичний коментар. - 2004. - № 4. - 124.

3. Закон України «Про ратифікацію Конвенції про захист прав та основних свобод людини 1950 р., Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції» // Відомості Верховної Ради України. - 1997. - № 40. - Ст. 263.

4. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради. - 1996. - № 30. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>